

opusdei.org

La Universitat de la "Magdalena" "Memòria ingènua"

Llibre escrit per Alfons Balcells
Gorina (1915-2002), publicat per
l'editorial La Formiga d'Or.

24/12/2010

L'estiu del 1935, el pare Vergés ens va animar a uns quants de la Congregació que assistíssim a la Universitat d'estiu que havia posat en marxa feia dos anys l'Associació Catòlica Nacional de Propagandistes (ACNP) a Santander, i que Ángel

Herrera Oria, el fundador del diari *El Debate*, dirigia des de l'any anterior.

La universitat de l'ACNP s'organitzà a Santander per contrapesar la força que estava adquirint la Universitat Internacional d'Estiu oficial, la de la Magdalena (la que després de la guerra, ja sota un nou control polític, seria la Menéndez y Pelayo). La Magdalena, creada l'any 32, s'anomenava així perquè tenia la seu al palau d'aquest nom. La idea d'Herrera Oria era que la seva iniciativa no fos només una activitat estiuenca, sinó que esdevingués la llavor primera d'una futura universitat catòlica.

Jo tenia ja vint anys, però aquell viatge a Santander era la primera vegada que marxava lluny de casa. De tota l'aventura, hi ha dues coses que se'm van quedar gravades: el trajecte amb el tren, en diverses etapes, i la figura d'Herrera Oria.

Eren altres temps, és clar, i més per a la gent de mentalitat catòlica. Però a vint anys, es veu que jo tenia una certa fama de dandi, com es deia aleshores. Em vestia molt pulcrament, tenia sempre bon color de cara, m'agradava portar vestits blancs o molt clarets, sabates lluent, ulleres de sol... No ho recordo, tot això, però són coses que es desprenen de les cartes i altres documents familiars que conservem de l'època.

Així descrivia jo mateix la primera etapa del viatge, entre Barcelona i Bilbao, en una carta als pares: «Tot un desastre, com a experiència primerenca. Se m'ha fet inacabable. Feia una calor espantosa, i la travessia d'Aragó era per deixar-la córrer. L'aire de fora era molt més calent que el de dins els vagons. La màquina, a més, era de les de carbó, i com que de tant en tant obries les finestrelles ni que fos per motius

psicològics, no sols suaves més, sinó que a més t'omplies de sutge. A la fi del viatge, duíem cara, mans, sabates i trajo amb un sediment de carbó i suor que feia fàstic. I a sobre d'això, no tenies cap compensació de tipus "espiritual", perquè el paisatge de planúries i més planúries, erm i sense un sol arbre des de Lleida fins al final de la Rioja, els pobles de color de gos com fuig, la set...

»En un d'aquests pobles de pas, ens van oferir un càntir d'aigua fresca, i tothom s'hi va llançar de cap, però jo no vaig gosar. Pensava: vés a saber els microbis que hi pot haver, en aquesta aigua.» I és que era molt tocat i posat. Ara bé, només de pensar-ho, encara se'm fa present, aquella set terrible.

Bilbao va ser per a mi, pel que es veu, com la descoberta d'un món nou. El dia 31, festa de sant Ignasi de Loiola, vam anar uns quants a missa

a l'església de sant Nicolau, i a l'entrada ens vam trobar amb una noia –una «magnífica donzella... guapíssima», la descrivia jo, cavaller, en una carta– que postulava per a l'Acció Catòlica biscaína. Ens vam posar a xerrar, i a riure, i a explicar-nos bajanades. I em va robar el cor: «Qui li nega l'almoïna, a una noia així!», deia després.

Dins l'església ens vam trobar que al banc del costat hi havia el diputat carlí i conegut dirigent tradicionalista Lamamié de Clairac. I jo explicava a la mateixa carta que vaig pensar en el Beto, que sovint parlava dels discursos florits de Lamamié i l'imitava, perquè el Ton se'n fes llepadits.

Vam anar a veure Algorta, Las Arenas de Getxo i Neguri, «que, com qui diu, és el Sarrià de Bilbao», escrivia jo. Vaig quedar molt impressionat de tot, i sobretot «de la

gent, de la “raza vasca”, de l’amabilitat, fins i tot la dels guàrdies, que feien respectar amb molta autoritat els senyals i els guals dels vianants, com a Barcelona, només que allà la gent en fa cas!» I vam anar, la mateixa tarda, «al frontó Euskalduna, ja que per l’Iñaki Eguna s’hi feia una exhibició de dansa, amb concurrència de molta gent de banda i banda del Bidasoa. L’entrada valia 4 pts., però com que no ens hi podíem quedar perquè havíem de marxar de seguida cap a Santander, vam convèncer els porters que ens hi deixessin entrar només un moment, dient-los que érem catalans i que estàvem de trànsit. Ens van deixar passar, molt amablement, i després s’acomiadaren amb un “agur” de complicitat.»

Aquella noia de l’església de sant Nicolau va fer forat, si més no durant uns dies. Escrivia als pares, un cop arribat a Santander: «Les bilbaínes!

Els asseguro que valen la pena de debò. Mamà, no s'espanti, però he quedat “prendat” de les bilbaïnes. Com en són, de simpàtiques. I els adverteixo que les “bizkaitarreses” tenen molta simpatia pels catalans: m'ho van dir a la cara. Són molt bones noies... i maques! Bé, ja veig que a hores d'ara es deuen penedir d'haver-me deixat anar a Santander, i que deuen témer per la meva sort amorosa. Qui sap si allò d'anar a estudiar ha estat un truc, una bola? No, no n'hi ha per tant. Per ara, mamà, ja pot estar tranquil·la, perquè ja no sóc a Bilbao...»

A Santander hi va anar també en Sagrera, l'antic company d'escola, que també feia la carrera amb mi. I l'Esquirol, i altres amics de la Federació d'estudiants. I hi vaig fer alguns nous amics, com el valencià Josep Manuel Casas i Torres, a qui algun dels de Barcelona li deia *l'Immobiliari*, pels seus cognoms, i a

ell li feia molta gràcia. Era alt i fort, de cabell negre, i parlava molt bé el valencià. (Casas seria amb els anys director de l'Institut de Geografia Aplicada i de la revista *Geographica* .)

Hi havia una disciplina forta, al Colegio Cántabro. Un dia vaig anar a nedar al Sardinero, «i quan vaig mirar l'hora s'havia fet tard. Corrents i volant, arribo al Cántabro i ja han començat el segon plat. Segons les regles, m'havia de quedar sense dinar. Sort en vaig tenir, que el bon pare Bres m'havia guardat un plat de sopa.» Després de sopar, no sols no es podia sortir, sinó que calia anar a dormir, al marge que tinguessis son o no en tinguessis.

Aquell ambient de disciplina del Cántabro no m'agradà gens. Ho explicava en una altra carta a la família, tot i treient dramatisme a la situació, sobretot perquè no s'esveressin els pares: «M'hi

acostumo, ni que sigui per força. Vostès pensaran que em convé, per treure'm de sobre l'excessiva gana d'autodeterminació i de lliure disposició, de fer les coses al meu gust. Però és una experiència nova per a mi... I diran que em prepara una mica per al servei militar, “que mucho me conviene”, com diuen, veritat?». En una altra carta, uns dies després, descrivia, ja més asserenat, la meva impressió fonda per l'últim acte que teníem cada dia a la capella del col·legi: «tots plegats, abans d'anar a dormir, cantem l'himne “In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum”, i els asseguro que resulta impressionant».

Vam passar-hi els primers quinze dies d'agost, a Santander, durant els quals vàrem estudiar psicologia, literatura clàssica, l'obra de Jaume Balmes, les encícliques socials dels darrers papes... Un programa ben original, que dóna idea dels

interessos dels organitzadors –amb la majoria dels quals interessos aleshores jo m’identificava.

També hi va haver una assemblea informal de la CEEC (la Confederación Española de Estudiantes Católicos, que presidia Rafael Balbín), a la qual hi estàvem vinculats d’alguna manera 25 o 30 dels assistents. Vaig tenir ocasió d’explicar als altres les coses que fèiem a medicina de Barcelona, la nostra organització, la presència forta que havíem aconseguit a tots els cursos amb delegats específics de l’AUEC, les activitats de formació que havíem emprès. Em vaig referir, també, al fet que no paràvem gaire atenció a qüestions polèmiques, a la política, etc., i això causà impacte, perquè no era aquesta la filosofia que imperava a la majoria de les associacions integrades en la confederació. De fet, a Catalunya, els de la dreta més bel·ligerant, com els

militants castellanistes i d'altres,
sempre ens retreien que érem *tebis* .

Un dia, em va cridar l'Ángel Herrera i em va proposar que formés part de l'Asociación Católica Nacional de Propagandistas (ACNP). Em digué que m'ho rumiés, i que de retorn a Barcelona en parlés amb en Nadal, pare d'en Joaquim Nadal Baixeras (el meu predecessor com a President de l'AUEC) i antic secretari d'en Cambó, que era cronista de la ciutat.

No ho recordo bé, però em penso que no vaig anar-hi.